

STEMMING: AUTISME SPECTRUM STOORNIS (ASS)

Signaleren

DSM-criteria

Autisme is de verzamelnaam voor gedragskenmerken die duiden op een kwetsbaarheid op het gebied van sociale interactie, communicatie, flexibiliteit in denken, bewegen en handelen, in de zintuiglijke prikkelverwerking en op het gebied van filteren en integreren van informatie. Daarnaast ervaren mensen met autisme ook vaak problemen met uitvoerend handelen, met name op het gebied van plannen en organiseren. Als onderliggende verklaringen voor deze gedragskenmerken worden problemen met de theory of mind, executieve functies en een gebrek aan centrale coherentie veel genoemd – maar deze zijn niet voor alle mensen met autisme herkenbaar. Autismen kan op dit moment niet op een objectieve manier worden vastgesteld via lichamelijk onderzoek zoals bloedonderzoek of een hersenscan. Autismen kan alleen worden aangetoond aan de hand van gedragskenmerken, vast te stellen via vragenlijsten, interviews en observaties.

Signaleringslijsten DOPPA

- Ontwikkelingsanamnese of biografische anamnese
- Enkele vragen uit het DSM-5 interview autismespectrumstoornissen:
 - * Voelde u zich als kind sociaal gezien anders dan anderen?
Zo ja: kunt u dit toelichten?
 - * Hebt u moeite om anderen aan te voelen en te troosten?
Zo ja: komt dit door angst het niet goed te doen of voelt u niet goed aan wat de ander nodig heeft?
 - * Hebt u moeite met praktische veranderingen?
Zo ja: belemmert dit u in het dagelijks leven? Kunt u voorbeelden hiervan geven?

Als screening wordt geadviseerd om naast gebruik te maken van een zelfrapportagelijst ook enkele vragen uit het DSM-5 interview autismespectrumstoornissen te stellen.

Diagnostiek

Algemeen

Diagnostiek bij volwassenen gericht op een Autisme Spectrum Stoornis vindt plaats door gesprekken en onderzoeken bij de persoon met (vermoedens van) autisme zelf (anamnese) en indien mogelijk ook met een naastbetrokkene die een beeld kan geven van de ontwikkeling, levensloop en huidige problemen. De afwezigheid van een geschikte naastbetrokkene mag geen reden zijn om de diagnose niet te stellen, mits er verder voldoende aanwijzingen voor autisme zijn. Autismediagnostiek dient primair handelingsgericht te zijn (hoe functioneert iemand ten aanzien van verschillende levensgebieden zoals sociaal contact, werk, etc.?)

Diagnostiek materiaal DOPPA

Interviews

- Ontwikkelingsanamnese
- DSM-5 interview (anamnestisch interview om ASS classificatie te kunnen stellen)
- ADI-R (diagnostisch interview gericht op classificatie ASS)

Vragenlijsten/testen

- SRS-A zelfrapportage en informanten vragenlijst
- Faux pas (meet TOM)
- D-Kefs (meet executief functioneren)
- AASP (geeft een beeld van sensorische prikkelverwerking bij adolescenten en volwassenen)
- Observaties/klinische blik
- Bij onvoldoende helderheid - ADOS-2 (observatieschema voor ASS kenmerken)

Comorbiditeit

Een Autisme Spectrum Stoornis kan samengaan met AD(H)D, stemmingsproblematiek, angststoornissen, PTSS en persoonlijkheidsproblematiek. Bij een vermoeden hiervan kunnen diagnostische middelen van de betreffende zorgpaden kunnen aanvullend afgenomen worden.

STEMMING: AUTISME SPECTRUM STOORNIS (ASS)

Behandelinterventies

De behandeling wordt gestuurd vanuit een vastgesteld behandelplan, waarin via gezamenlijke besluitvorming tussen de behandelaar en de cliënt doelen zijn geformuleerd. Afhankelijk van de individuele situatie en kenmerken kunnen vragen om ondersteuning betrekking hebben op onderwijs, werk, wonen, vrije tijd of sociaal contact. Samenwerken met naasten is veelal belangrijk in het vinden en houden van zinvolle, passende maatschappelijke participatie. Overweeg bij complexe problematiek of onvoldoende herstel consultatie bij het Centrum voor Consultatie en Expertise (CCE).

Overstijgende behandelrichtlijnen

- Het is nodig dat iemand in staat is om in bepaalde mate zijn eigen autisme te begrijpen, te accepteren en dit een plek te geven in zijn of haar leven. De mate waarin dit lukt is afhankelijk van de ernst en aard van de problematiek en van de beschikbare steun uit de omgeving en kan variëren in de tijd.
- Stimuleer de autonomie van de persoon met autisme, met oog voor diens individuele eigenheid, hulpvragen, wensen en behoeften.
- Bij matige tot ernstige ondersteuningsbehoeften is specialistische, intensieve interventie in de individuele context aangewezen als behandeling van autisme. Wanneer de ondersteuning voor langere tijd nodig is, biedt een aangepaste, beschermde leefomgeving mogelijk een oplossing. Denk hierbij aan een afdeling voor langdurige GGZ of een vorm van langdurige begeleiding bij wonen en/of werken.

Behandelmethode DOPPA

- **Psycho-educatie** Voor de cliënt en diens naasten.
- **EHealth** via EMBLOOM en de APP Stress Autism Mate (SAM)
- **Psychosociale en psychotherapeutische behandeling** Het versterken van de eigen regie en het vergroten van de coping vaardigheden van de cliënt.
- **Cognitieve Gedragstherapie** Bijvoorbeeld rondom problemen met plannen en organiseren (executieve functies).
- **Vaktherapie** (Psychomotorische therapie/Dans- en bewegingstherapie) Meer non-verbaal en kan bijdragen aan de vermindering van klachten.
- * **Farmacotherapie** De behandeling kan eventueel gecombineerd worden met het voorschrijven van medicatie, maar autisme kan doorgaans niet alleen met medicatie worden behandeld.

Nazorg / Terugvalpreventie

Besteed aandacht aan nazorg en bereid de client voor op volgende levensfase en bijbehorende levensloop- en zingevingsvragen. Uitgangspunt is dat mensen met autisme zoveel mogelijk zelf vorm en inhoud geven aan hun kwaliteit van leven en maatschappelijke participatie. Het is wenselijk om een terugvalpreventieplan of crisisinterventieplan op te stellen.

Bij afronding van de behandeling zal de (regie)behandelaar de zorg overdragen aan de cliënt zelf, of indien er toestemming is gegeven aan diens verwijzer of een vervolgbehandelaar. Het bieden van continuïteit betekent ook dat een client altijd opnieuw in zorg kan worden genomen bij terugval zoals door veranderde omstandigheden of een ingrijpende gebeurtenis.

Belangenvereniging / Patiëntenvereniging

- De Nederlandse Vereniging voor autisme (NVA)
- PAS Nederland is een belangenvereniging voor en door normaal tot hoger begaafde personen uit het Autisme Spectrum.